

determinată. După trecerea termenului final, documentele care nu au fost reclasificate sunt supuse, în mod automat, declasificării.

Dacă nu este creat un filon special în bugetul național, care să acopere costul declasificării în bloc, responsabilitatea financiară pentru revizuirea documentelor clasificate cu scopul unei posibile reclasificări revine organizației creatoare sau succesorului ei.

5.8. Instrumente de cercetare (Articolul 8 al Recomandării)

Toate instrumentele de cercetare, atât cele întocmite de organizațiile creatoare, cât și cele întocmite la Arhive, sunt imediat puse la dispoziția utilizatorilor, în majoritatea țărilor europene. În țările în care, potrivit legii, accesul la instrumentele de cercetare referitoare la materialele cu restricții este interzis sau necesită autorizație specială, utilizatorii și O.N.G-urile sunt cei care trebuie să inițieze acțiuni pentru revizuirea legii.

5.9. Autorizație specială pentru accesul la documente cu restricții (Articolul 9 al Recomandării)

Potrivit răspunsurilor primite de la Arhivele naționale, utilizatorii academici și O.N.G-urile pot obține autorizație specială pentru acces la documentele cu restricții, aflate în custodia arhivelor, în 33 de țări europene. Majoritatea țărilor acordă autorizații personale (decizie *ad personam*), iar 2 țări au în vedere declasificarea documentelor atunci când acordă prima autorizație specială (decizie *ad actum* sau *ad rem*). Răspunsurile de la utilizatorii academici și O.N.G-uri pledează pentru generalizarea procedurii de declasificare. Dacă se acordă autorizație pentru acces, utilizatorilor li se poate cere să semneze o declarație în care să-și ia angajamentul de a nu face publică nici o informație care ar prejudicia, într-un fel sau altul, interesele publice sau individuale.

Deși, prin această declarație, utilizatorul acceptă să-și asume întreaga responsabilitate în caz de dispută juridică, valoarea ei juridică rămâne la latitudinea instanțelor.

În acele țări în care accesul la documente, înainte de expirarea perioadei generale de protecție și la documentele clasificate, este interzis prin lege, autoritatea arhivistică națională poate atrage atenția ministerului

tutelară că această regulă prohibitivă nu este compatibilă cu Recomandarea Nr. 8(2000)13 a Consiliului European. Asociațiile profesionale și O.N.G-urile pot face demersuri pentru a obține abolirea acestei reguli, prin modificarea legii.

5.10. Acces parțial (Articolul 10 al Recomandării)

După cum s-a menționat mai înainte (paragraf 2.3.4.), Recomandarea cere ca utilizatorul să fie informat, în cazul în care i se acordă doar acces parțial, deoarece extrasele sau acoperirea parțială a textului original reduce exactitatea și inteligibilitatea informațiilor cuprinse în dosar. Trebuie observat că acordarea accesului parțial (ca de ex. prin anonimizare, care face posibilă cercetarea statistică chiar și pe probleme delicate cum este delincvența juvenilă) poate impune ore de muncă în plus, pe care Arhivele au totdeauna posibilitatea de a le asigura. Acordarea accesului la copii digitale, în loc de originale, este cea mai eficientă metodă pentru anonimizarea în masă.

În acele țări în care instrumentele juridice și de reglementare nu autorizează arhivele să acorde acces parțial la dosare și documente, autoritatea arhivistică națională poate propune ministerului tutelar să aibă în vedere introducerea acestei practici, datorită importanței sale științifice. De asemenea, asociațiile profesionale și O.N.G-urile pot avea inițiativa în acest sens.

5.11. Apelul (Articolul 11 al Recomandării)

Recomandarea insistă asupra importanței acordării, în egală măsură, tuturor utilizatorilor (inclusiv cetățenilor străini), a dreptului de a face apel, împotriva refuzului de acordare a unei autorizații speciale de acces la dosarele cu restricții. Procedurile de apel, fie la autorități administrative superioare, fie la tribunal, sunt în conformitate cu Recomandarea. Transmiterea preliminară a problemei către Avocatul poporului sau către un organism consultativ poate ajuta la clarificarea problemei respective și la evitarea unui apel oficial administrativ sau juridic.

De regulă, apelurile au succes în aproximativ o treime din cele 27 de țări acoperite de răspunsurile primite de la utilizatorii de nivel